

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002705

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-07-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гранде Катерина Леонідівна

2. Kateryna L. Hrande

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 05-09-2025

Спеціальність за освітою: журналіст, творчий працівник ЗМІ

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10185

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.31

Тема дисертації:

1. Психологічні фактори розвитку асертивності підлітків в умовах інокультурного середовища
2. Psychological factors in the development of adolescents' assertiveness in cross-cultural environments.

Реферат:

1. У дисертації представлено комплексне теоретико-емпіричне дослідження проблеми розвитку асертивності підлітків в умовах інокультурного середовища. На основі системного та порівняльного аналізу наукових джерел уточнено та конкретизовано поняття «асертивність», «інокультурне середовище», «адаптація», розроблено авторську концептуальну модель розвитку асертивності підлітків, що включає афективний, когнітивно-поведінковий та соціально-культурний компоненти. Емпірично доведено, що розвиток асертивності підлітків є важливим чинником їх успішної адаптації до інокультурного середовища. Встановлено, що ефективність цього процесу визначається рівнем розвитку емоційного інтелекту, довіри до себе, до світу та до інших людей, оптимізму, самоконтролю та соціальної адаптованості. Експериментально підтверджено, що цілеспрямований психологічний супровід розвитку асертивності підлітків в умовах інокультурного середовища, який реалізується через спеціально розроблену тренінгову програму, значно

підвищує рівень їх асертивності та адаптованості. У роботі обґрунтовано структурно-операціональну модель розвитку асертивності підлітків в інокультурному середовищі, розроблено практичні рекомендації для психологів, педагогів та батьків щодо оптимізації розвитку асертивної поведінки підлітків під час вимушеного переселення. На основі отриманих результатів розроблено психолого-педагогічні рекомендації з розвитку асертивності підлітків під час вимушеного переселення, які структуровано за чотирма рівнями: індивідуально- особистісним, освітньо-педагогічним, сімейно-виховним та соціально- культурним. Також представлено огляд існуючих ресурсів психологічної підтримки для підлітків-переселенців у різних країнах. Доведено, що ефективний розвиток асертивності підлітків в інокультурному середовищі можливий лише за умов цілеспрямованого, комплексного психологічного супроводу, який враховує особливості афективного, когнітивно-поведінкового та соціально-культурного компонентів особистості підлітка. Підтверджено, що інокультурне середовище є комплексним конструктом, що містить політичний, релігійний, етнічний, економічний, соціальний, освітній та правовий компоненти, кожен з яких впливає на адаптацію підлітків. Визначено, що асертивність є важливою особистісною якістю, яка сприяє успішній адаптації підлітків до інокультурного середовища. Визначено структуру асертивності, яка включає афективний (емоційний інтелект, довіра), когнітивно-поведінковий (самоконтроль, оптимізм) та соціально-культурний (соціальна адаптація) компоненти. Емпірично виявлено, що більшість підлітків мають середній рівень розвитку асертивності та її компонентів, що свідчить про необхідність цілеспрямованої роботи з її розвитку. Встановлено, що існують гендерні відмінності у проявах асертивності, при цьому дівчата демонструють вищі показники порівняно з хлопцями. Виявлено прямі зв'язки між асертивністю та її компонентами, а також вплив асертивності на соціальну адаптованість підлітків. Експериментально доведено ефективність розробленої тренінгової програми "Оптимізація розвитку асертивних навичок поведінки підлітків", яка значно підвищує рівень асертивності та адаптованості підлітків в інокультурному середовищі. Розроблено практичні рекомендації для психологів, педагогів та батьків щодо розвитку асертивності підлітків під час вимушеного переселення, які структуровано за індивідуально-особистісним, освітньо- педагогічним, сімейно-виховним та соціально-культурним рівнями. Перспективи подальших досліджень вбачаються у вивченні пристосованості підлітків в умовах конкретної країни, дослідженні кола ресурсів допомоги переселенцям та вивченні особливостей реадaptaції підлітків у середовище власної країни після тривалого перебування в умовах інокультурного середовища.

2. The dissertation presents a comprehensive theoretical and empirical study of the development of adolescents' assertiveness in cross-cultural environments. Through systematic and comparative analysis of scientific sources, the concepts of "assertiveness," "cross-cultural environment," and "adaptation" have been clarified and specified, and an original conceptual model of adolescent assertiveness development has been created, which includes affective, cognitive-behavioral, and socio-cultural components. Empirical evidence demonstrates that the development of assertiveness in adolescents is a significant factor in their successful adaptation to cross-cultural environments. The research established that the effectiveness of this process is determined by the level of emotional intelligence, trust in oneself, the world and other people, optimism, self-control, and social adaptability. Experimental confirmation shows that purposeful psychological support for the development of assertiveness in adolescents in cross-cultural environments, implemented through a specially designed training program, significantly increases their levels of assertiveness and adaptability. The dissertation substantiates a structural-operational model for developing adolescent assertiveness in cross-cultural environments and provides practical recommendations for psychologists, educators, and parents regarding the optimization of assertive behavior development in adolescents during forced resettlement. Based on the obtained results, psychological and pedagogical recommendations for developing adolescent assertiveness during forced resettlement were developed, structured across four levels: individual-personal, educational-pedagogical, family-upbringing, and socio-cultural. An overview of existing psychological support resources for adolescent displaced persons in different countries is also presented. It is proven that effective development of adolescent assertiveness in cross-cultural environments is possible only under conditions of purposeful, comprehensive psychological support that takes into account the features of the affective, cognitive-behavioral, and socio-cultural components of an

adolescent's personality. The research confirms that a cross-cultural environment is a complex construct containing political, religious, ethnic, economic, social, educational, and legal components, each of which affects adolescent adaptation. It is determined that assertiveness is an important personal quality that contributes to the successful adaptation of adolescents to cross-cultural environments. The structure of assertiveness is defined as including affective (emotional intelligence, trust), cognitive-behavioral (self-control, optimism), and socio-cultural (social adaptation) components. Empirical evidence revealed that most adolescents have a medium level of assertiveness development and its components, indicating the necessity for purposeful work on its development. It is established that there are gender differences in manifestations of assertiveness, with girls demonstrating higher indicators compared to boys. Direct connections between assertiveness and its components, as well as the influence of assertiveness on adolescents' social adaptability, were identified. The effectiveness of the developed training program "Optimization of the Development of Assertive Behavioral Skills in Adolescents," which significantly increases the level of assertiveness and adaptability of adolescents in cross-cultural environments, was experimentally proven. Practical recommendations for psychologists, educators, and parents regarding the development of adolescent assertiveness during forced resettlement were developed, structured across individual-personal, educational-pedagogical, family-upbringing, and socio-cultural levels. Prospects for further research are seen in studying the adaptability of adolescents in specific country conditions, researching the range of assistance resources for displaced persons, and studying the peculiarities of adolescents' readaptation to their native country's environment after prolonged stays in cross-cultural environments.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Гранде К. Явище інокультурного середовища та його вплив на особистість підлітка. Перспективи та інновації науки. 2023. Вип. 15. С. 675- 685. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15\(33\)-675-685](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-675-685)
- Гранде К. Особливості прояву асертивної поведінки підлітків в інокультурному середовищі. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2023. Вип. 6. С. 309-313. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.6.53>
- Гранде К. Труднощі розвитку асертивності підлітків в умовах інокультурного оточення. Габітус. 2023. Вип. 55. С. 72-76. DOI: <http://dx.doi.org/10.32782/2663-5208.2023.55.12>
- Гранде К. Концептуальна модель розвитку асертивності підлітків в умовах інокультурного середовища. Вісник Львівського університету. 2024. № 21. С. 58-64. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ps.2024.21.8>
- Гранде К. Л. Соціально-психологічні детермінанти асертивності та адаптаційного потенціалу підлітків в умовах інокультурного середовища. Наукові перспективи. 2025. № 2(56). С. 1744-1753. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-2\(56\)-1744-1753](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-2(56)-1744-1753).
- Nikolaiev L., Herasina S., Hrechanovska O., Vlasenko O., Skliarenko S. Hrande K. Development of assertiveness of the individual as a subject of communication. Revista Românească pentru Educație Multidimensională. 2023. № 15. С. 210-228. DOI: <http://dx.doi.org/10.18662/rrem/15.2/730>
- Ніколаєв Л. О., Гранде К. Л. Психологічна та соціокультурна адаптація підлітків в інокультурному середовищі. Humanitarium. 2020. Т. 44(1). С. 42-51. DOI: <https://doi.org/10.31470/2308-5126-2020-44-1-42-51>

- Ніколаєв Л.О., Гранде К.Л. Розвиток асертивності як складової міжкультурної компетентності підлітків // Активізація психологічних ресурсів особистості у різних умовах соціалізації : кол. монографія / за ред.: Г. О. Хомич. Київ : 7БЦ, 2024. С. 69-82.
- Гранде К. Асертивна поведінка, як спосіб подолання підліткової кризи. Цілісний підхід у психології та соціальній роботі: теорія та практика : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. Кропивницький : 14 Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2023. С. 142-145.
- Гранде К. Психологічні аспекти адаптації та самовизначення в інокультурному середовищі: взаємодія асертивності та самооцінки підлітків. Соціалізація особистості в умовах системних змін: теоретичні і прикладні проблеми : матеріали XVI міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Інститут психології ім. Костюка, 2024. С. 20-23.
- Гранде К. Стратегії психологічного супроводу для підтримки асертивного розвитку підлітків у міжкультурному вихованні: аналіз ефективних практик та інтервенцій. Сучасна освіта: стратегії та технології молоді і дорослих : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Переяслав, 2024. С. 163-168.
- Гранде К. Стратегії психологічного супроводу асертивного розвитку підлітків у міжкультурному вихованні. Перспективи розвитку сучасної психології : матеріали міжнар. наук. конф. 2024. Вип. 14. С. 159-162.
- Гранде К. Взаємозв'язок між соціальною інтеграцією та розвитком асертивності підлітків у міжкультурному оточенні. Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. Суми, 2024. С. 75-77.
- Гранде К. Вплив сімейного виховання в контексті інокультурного середовища на асертивність підлітків : тези наук.-практ. конф. «Українська сім'я в міжкультурних та трансдисциплінарних вимірах сучасності». Київ ; Миколаїв : Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2024. С. 19-23.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U200881

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколаєв Леонід Олегович

2. Leonid O. Nikolaiev

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6506-4871

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Булах Ірина Сергіївна
2. Iryna S. Bulah

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0887-7395

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Раєвська Яна Миколаївна
2. Iana M. Raievska

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3802-2304

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"

Код за ЄДРПОУ: 00127522

Місцезнаходження: вул. Фрометівська, буд. 2, Київ, 03039, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чижма Діана Миколаївна
2. Diana M. Chyzhma

Кваліфікація: к. психол. н., 19.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-9850-5143**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Університет Григорія Сковороди в Переяславі**Код за ЄДРПОУ:** 04543387**Місцезнаходження:** вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Вінс Вікторія Анатоліївна
2. Viktoria A. Vins

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-7285-7711**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Університет Григорія Сковороди в Переяславі**Код за ЄДРПОУ:** 04543387**Місцезнаходження:** вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Харченко Наталія Валентинівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Харченко Наталія Валентинівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Магдалина Лила

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна